

หัวข้อวิจัย	กระบวนการชุมชนในการนำการเล่นพื้นบ้านเป็นสื่อและกิจกรรมในการสอนในโรงเรียน ตำบลทังหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ระยะที่ 2
ชื่อนักวิจัย	ปัทมาพร ชเลิศเพชรและคณะ
โปรแกรมภาควิชา	นาฏศิลป์และการละคร สถาบันราชภัฏสงขลา
ปีที่ทำเสร็จ	พฤษภาคม 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อจัดเผยแพร่ผลงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาท้องถิ่น 3) เพื่อให้ทราบและเข้าใจวิธีการวิจัยแบบวิจัยกระบวนการมีส่วนร่วม 4) เพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นในการจัดการศึกษาท้องถิ่นโดยชุมชนได้มีส่วน

กระบวนการชุมชนในการนำการเล่นพื้นบ้านเป็นสื่อและกิจกรรมการสอนในโรงเรียน ตำบลทังหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ระยะที่ 2 เป็นการสรุปประเด็นสาระที่เป็นองค์ความรู้ของการวิจัยตั้งแต่เริ่มดำเนินการตามโครงการ วันที่ 15 เมษายน 2543 จนถึงสิ้นสุดโครงการวันที่ 15 มิถุนายน 2546 โดยวิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการระดมความคิดเห็นจากบุคคลต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาและการปฏิบัติ การพัฒนาที่เกิดจากชุมชนมีส่วนร่วม ดังนั้นข้อมูลและวิธีการวิจัยจึงต้องมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น วิธีวิจัยประกอบด้วย ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ถูกกำหนดขึ้นโดยชุมชน ได้แก่ โรงเรียนวัดโลกาและโรงเรียนธรรมโฆษณ์ ชุมชนในหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 ตำบลทังหม้อ จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบสโรว์บอลแล้วมุ่งสู่กลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การประชุมประชาคม การอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การสนทนากลุ่ม การศึกษาดูงาน และการนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน ในโครงการระยะที่ 1 คณะวิจัยได้เข้าศึกษาศักยภาพขั้นพื้นฐานของชุมชนด้วยกระบวนการศึกษาพบว่า การละเล่นมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนและโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม จากนั้นมีการประชุมชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันในการพิจารณาจุดอ่อน จุดแข็ง และกำหนดพื้นที่เป้าหมาย การกำหนดประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจน นำบริบทของการเล่นในชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาส่งเสริมการเล่นพื้นบ้าน โดยการจัดการศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในชุมชน นำมาสู่โครงการระยะที่ 2 คือ การ

พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน มีโครงการย่อยเพื่อเสริม โครงการพัฒนานวัตกรรมการให้
สมบูรณ์ คือ โครงการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น โครงการส่งเสริมวงดนตรีกลองยาว โครงการ
ส่งเสริมการละเล่นหนังตะลุง และโครงการส่งเสริมการปั้นเครื่องปั้นดินเผา ทั้งนี้โรงเรียนและ
ชุมชนได้ประชุมตกลงและจัดตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตร ซึ่ง
คณะทำงานหลักสูตรท้องถิ่น ต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาชั้น
พื้นฐานพุทธศักราช 2544 จากหลักสูตรท้องถิ่นมาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมการละเล่นได้กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม คือ การ
ปั้นเครื่องปั้นดินเผา สาระสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คือ การ
ส่งเสริมประเพณี และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ หนังตะลุงและกลองยาว

ในส่วนรูปแบบกระบวนการชุมชน พบว่ามีรูปแบบ คือ 1) ชั้นการศึกษาสถานะพื้นฐาน
ของชุมชน 2) ชั้นการพัฒนาโครงการแบ่งเป็น 3 ช่วงคือ การพัฒนาโครงการ การพัฒนา
โครงการต่อเนื่องและการสิ้นสุดโครงการ ส่วนลักษณะการวิจัยแบบมีส่วนร่วมมีประเด็น 5
ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการ
วางแผนดำเนินการพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 4) การมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผล นอกจากนี้ชุมชนยังมีการสร้างความร่วมมือกับ
ชุมชนภายนอกเป็นการสร้างเครือข่ายและให้การสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชน

ด้านบทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร
สถานศึกษา ครู ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนชุมชนเจ้าของท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาที่
เกิดขึ้นก่อให้เกิดชุมชน โรงเรียน บ้าน วัดเกิดความสัมพันธ์และมีจิตสำนึกในการร่วมพัฒนา
การศึกษาและภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยเฉพาะอาชีพการปั้นเครื่องปั้นดินเผา และการฟื้นฟู
ประเพณีท้องถิ่น นอกจากนี้ยังทำให้ครูในท้องถิ่นเข้าใจวิถีชีวิตชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน
ได้ดีขึ้น และนักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิต รักท้องถิ่น และต้องการมีส่วนร่วมใน
การช่วยเหลือชุมชน โดยเฉพาะการเข้าร่วมเล่นกลองยาวในงานประเพณีของชุมชน

Title Community Procedure for Introducing Folk as Teaching Media and Activities in Pilot Schools in Satingmor Sub-district, Singhanakorn District, Songkhla Province, Phase 2

Researcher Patttamaporn Chalertpetch et al.

Faculty Department of Drama, Rajabhat Institute, Songkhla

ABSTRACT

The purposes of the research are: 1) to distribute the performance of the Institutional Curriculum Development 2) to study the structural performance of community participation in managing local education 3) to acknowledge and realize the importance of research methodology of participation Procedure 4) to present some suggestions for local educational management by community.

This is the completion of Phase 2 of the research on Community Procedure for Introducing Folk as Teaching Media and Activities in Pilot Schools in Satingmor Sub-district, Singhanakorn District, Songkhla Province. It is aimed at summarizing the essentials resulted from the research project started on 15 April 2000 and completed on 15 June 2003. The research was undertaken employing the practical research of participation in which opinions and suggestions of individuals were brainstormed. Then the appropriate agreements arising from the community participation were used to plan for development. The data and the research method, therefore, were to be flexible according to an actual situation. The samplings were selected by the community vote, namely, Watloga School, Thammakoat School, the communities in Moo 3, 4 and 5 of Satingmor Sub-district, Singhanakorn District, Songkhla Province. The instruments used for data collection were observations, Snowball-typed Interview, informal interview, community group meetings, training on curriculum management, group discussion, practical study and public performance presentation. In Stage 1 the study of fundamental community potential revealed that ways of life, social structures, economics, education and cultures were influenced by the folk. Then group meetings were held to examine the weakness and the strength of each area, to frame the target zone, to set up issues of problems as well as possible ways of solution. Then the data analyzed from the context of folk in accordance with the community ways of life were

employed to develop and promote the folk through a system of educational management with the community cooperation. In Stage 2 the development of teaching innovation was supported by smaller projects: Traditional Promotion Project, Tomtom Band Promotion Project, Southern – styled Puppet Shadow Performance Promotion Project and Pottery Promotion Project. Then a local committee for curriculum preparation approved by school and community representatives was formed to provide a curriculum based on Act of fundamental Education 2001. In another word, the local curriculum was transferred and approved as a school curriculum by adapting local intelligence to promote the folk through learning issues: Additional Learning Issue which promotes pottery, Learning Issue of Social Studies, Religion and Culture which promotes traditions and Learning Issue of Learner development Activities which promotes Tom-tom Band and Southern styled -Puppet Shadow Performance.

Two phase of types of community procedure were revealed: 1) step of studying fundamental conditions of community, 2) step of project development which was divided into 3 stages: Project Development, Continued Project Development and Project Completion. In addition, 5 issues of participation arising from the research were indicated: 1) the participation in studying community problems 2) the participation in planning for development 3) the participation in performing a job 4) the participation in evaluation and 5) the participation in taking a responsibility. Besides, a community also made a cooperation with an outside community making a network and provided any support for government and private agencies when possible.

The individuals who had a prominent role in local education management:community leaders, school executives, teachers, local wisemen and the locals, provided an educational management that encouraged a good relationship and appreciation among community, school, parents and religious institution for participating in educational and local intelligence development. Pottery and local traditional resuscitation should be more emphasized. The result also reveals that the teachers in a community could better realize the ways of life in a community as well as those of the parents' and the students'. The students when realizing and understanding the ways of life were so proud of their community and eager to participate in community activities, in particular, a tom-tom parade on a community festival.